

En svensk chef för hela världen

Berättelse

Dag Hammarskjöld föddes år 1905 i Jönköping. Han växte upp i Uppsala, eftersom hans far arbetade där. Hans far var en känd politiker och blev till och med Sveriges statsminister. Men Dag var en tyst pojke som tyckte om böcker och natur.

När Dag blev äldre studerade han ekonomi. Sedan arbetade han för svenska staten i många år. Han gifte sig aldrig och fick inga barn, därför blev arbetet det viktigaste i hans liv.

År 1953 hände något stort. FN behövde en ny chef, en så kallad generalsekreterare. Många länder ville ha en person som var neutral. De valde Dag Hammarskjöld, eftersom de litade på honom. Han tackade ja, men uppdraget var svårt. Det var kalla kriget, och världen var delad.

Som chef ville Hammarskjöld att FN skulle stoppa krig på riktigt. Han reste själv till farliga platser för att förhandla om fred. Han tyckte att man skulle lösa problem innan de blev till krig.

I början av 1960-talet blev det farligt i Kongo i Afrika. Det var strider där, och FN ville hjälpa. Den 18 september 1961 satt Hammarskjöld i ett flygplan på väg till ett fredsmöte. Då störtade planet nära staden Ndola. Alla ombord dog. Hammarskjöld blev 56 år. Ingen vet säkert varför planet störtade.

Samma år fick Dag Hammarskjöld Nobels fredspris, trots att han redan var död. Han är den enda som har fått priset efter sin död. Efter honom hittade man en dagbok. Då förstod många att han var en djup och tänkande människa.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
statsminister	landets högsta politiska chef
generalsekreterare	den högsta chefen i FN
neutral	tar inte parti
litade på	trodde på, kände sig trygg med
kalla kriget	en lång konflikt mellan öst och väst
förhandla	prata för att komma överens
strider	strid, när folk slåss med vapen
störta	falla ner från luften
fredspris	ett pris till den som arbetar för fred
dagbok	en bok där man skriver om sina dagar

Läsförståelsefrågor

1. Var föddes Dag Hammarskjöld?
 1. I Uppsala
 2. I Jönköping
 3. I Ndola
2. Vad studerade Dag när han blev äldre?
 1. Ekonomi
 2. Medicin
 3. Musik
3. Varför valde länderna just Hammarskjöld till chef för FN?
 1. För att han var mycket rik.
 2. För att de ville ha någon neutral och litade på honom.
 3. För att han var ung och stark.
4. Vad ville Hammarskjöld att FN skulle göra?
 1. Tjäna mer pengar.
 2. Stoppa krig på riktigt.
 3. Bygga fler skolor i Sverige.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Hammarskjöld reste själv till farliga platser.
 2. Hammarskjöld hade en stor familj med många barn.
 3. Hammarskjöld kunde tala kinesiska.
6. Vad hände den 18 september 1961?
7. Vilket pris fick Hammarskjöld, och vad var speciellt med det?
8. Varför kan man säga att arbetet var det viktigaste i hans liv? (inferens)

Facit

1. b
2. a
3. b
4. b
5. 1. ja b) nej c) det står inte i texten
6. Exempel på svar: Hans flygplan störtade nära staden Ndola på väg till ett fredsmöte, och alla ombord dog.
7. Exempel på svar: Han fick Nobels fredspris. Det speciella var att han fick det efter att han redan hade dött.
8. Exempel på svar: Han gifte sig aldrig och fick inga barn, så han hade inget eget familjeliv. Därför ägnade han sig helt åt arbetet.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för samtal om fred, samarbete mellan länder och FN. Tema: en person som arbetar hårt för andra människors fred.

Diskussionsfrågor

- Varför är det bra att länder samarbetar i en organisation som FN?
- Hammarskjöld ville lösa problem genom att prata i stället för att slåss. Vad tycker du om det?
- Vad gör man i ditt hemland för att skapa fred mellan människor?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en person som du tycker är en bra ledare. Vad gör personen bra?

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Dag Hammarskjöld – https://en.wikipedia.org/wiki/Dag_Hammarskj%C3%B6ld
- Nationalencyklopedin: Dag Hammarskjöld – <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/dag-hammarskj%C3%B6ld>
- NobelPrize.org: Dag Hammarskjöld – Biographical – <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1961/hammarskjold/biographical/>
- Britannica: Dag Hammarskjöld – <https://www.britannica.com/biography/Dag-Hammarskjold>
- Svenskt Biografiskt Lexikon: Dag H A C Hammarskjöld – <https://sok.riksarkivet.se/sbl/Presentation.aspx?id=12545>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Dag Hammarskjöld föddes 29 juli 1905 i Jönköping och växte upp i Uppsala. Hans far Hjalmar Hammarskjöld var Sveriges statsminister 1914–1917. Dag var ekonom och diplomat och blev FN:s andra generalsekreterare den 10 april 1953. Han dog i en flygkrasch nära Ndola i dåvarande Nordrhodesia (nuvarande Zambia) den 18 september 1961, på väg till fredsförhandlingar om Kongo. Han fick Nobels fredspris 1961, postumt – det enda postuma fredspriset. Hans dagbok gavs ut 1963 som "Vägmärken". Osäkerhet: orsaken till flygkraschen är fortfarande inte helt klarlagd; en rhodesisk utredning 1962 angav pilotfel, medan senare FN-utredningar inte kunnat fastställa orsaken. Bilden är public domain (svensk foto från 1950-talet, okänd fotograf).

